

I indkøringsperioden passer Karsten Højgaard (tv) 110 køer i den gamle stald, mens Morten Højgaard passer robotterne og køerne i den nye stald.

Der er tænkt på fremtiden

Den nye stald med plads til 240 køer er gjort klar til en udvidelse til 500 køer, og kælvnings- og goldkoafsnittet er proportioneret herefter

AF Vibeke Duchwaider

Karsten og Morten Højgaard - far og søn - har snakket om at bygge ny stald længe. Men da Morten Højgaard i 2008 blev færdig som driftsleder, gik de for alvor i gang med at tegne og regne, og i sommeren 2008 sendte de miljøansøgningen ind. Den 28. oktober 2009 lå miljøgodkendelsen klar, og den 29. oktober gik de i gang.

Sidst i maj i år rykkede de første jerseykøer ind i den nye seksrækkede sengebåsestald med tre Lelyrobotter og automatisk fodring.

Godt økonomisk grundlag

Far og søn kastede sig altså ud i byggeriet omtrent, da det så værst ud for kvægbruggets økonomi. Det er Karsten Højgaard, der

ejer bedriften, mens Morten Højgaard indtil videre kun er ansat, og Morten lægger heller ikke skjul på, at det er hans far, der skal have cadeau for, at byggeriet kunne lade sig gøre på nuværende tidspunkt.

- Det er jo altid bedst at bygge, når der er lavkonjunktur, men at far ikke har foretaget store investeringer og opkøbt jord, mens priserne var høje, har helt klart dannet det økonomisk grundlag for byggeriet, forklarer Morten Højgaard.

De var begge enige om, at der ikke skulle indhentes tilbud til byggeprojektet, før de var sikre på, at det kunne finansieres. Men selvom bedriften havde en fin økonomi, var det alligevel ikke uden udfordringer at låne pengene i en tid med finanskrise.

Købte en hel besætning

Den oprindelige besætning bestod af 140 jerseykøer, og med plads til 240 køer i den nye stald har det været nødvendigt at købe køer til at fylde op. På det område har Karsten og Morten Højgaard været rigtig heldige, og faktisk har indkøbet resulteret i, at de nu har rigeligt med køer.

- Vi fik mulighed for at købe en besætning på Fyn med opdræt og det hele. Der var 200 køer i besætningen, og vi har købt 160 af dem. I samarbejde med besættningens dyrlæge sorterede vi de køer fra, som havde kroniske lidelser - for eksempel dem med stafylokokinfektioner, fortæller Karsten Højgaard.

Det betød, at der helt fra starten har været køer nok til at fylde den nye stald op, men det har Morten og Karsten Højgaard netop valgt ikke at gøre.

Således går der på nuværende tidspunkt 100 af køerne fra Fyn plus 60 fra gårdens egen besætning i den nye stald, mens der stadig malkes 110 køer i den gamle stald. Der har derfor været godt 300 køer med goldkøer, som skulle passes, og set i bagklogskabens lys har det nok givet lige lovligt meget tryk på i indkøringsperioden. Men fordelene har også været til at få øje på.

- Det har givet os en stor frihed at have så mange køer, at vi kan vælge dem fra, som ikke passer ind i det nye system, forklarer Morten Højgaard, som giver sig tid og ro til at få køerne passet ind i den nye stald.

Åben stald

Den 3. september 2010 holder Karsten og Morten Højgaard åbent hus i deres nye stald på Haugårdvej 17 ved Mølstrup.

Mens han passer robotterne og alt teknikken i den nye stald, er det Karsten Højgaard, der står for malkningen af de 110 køer i den gamle 2x10-malkestald fra 2003.

- Når begge systemer kører på samme tid, har jeg god tid at lære de nye køer fra Fyn at kende og især deres mælkeflow. Desuden kan vi flytte køerne ned i den nye stald efterhånden, og vi har muligheden for helt at undlade at tage køer med højt celletal med over i det nye system.

Automatisk fodring passer til robotter

Indkøringen af stalden og robotterne startede den 24. og 25. maj, da køerne fra Fyn ankom. Der var cirka syv mand udover Karsten og Morten Højgaard, som hjælp med indkøringen, men efter en uge var Morten og hans far igen alene med det hele.

- Der er stadig enkelte køer, der ikke helt har lært systemet, men robotterne har faktisk kørt stort set uden stop, siden vi startede dem, så det har været meget positivt, konstaterer Morten Højgaard.

Far og søn var enige om, at det skulle være robotmalkning og også hvilken farve, robotterne skulle have. Samtidig synes de, at automatisk fodring passer godt sammen med robotmalkning, og den automatiske fodring giver ifølge dem også en stor frihed og sparer tid i hverdagen.

- Automatisk fodring er godt til at holde gang i køerne. Vi oplevede for eksempel, at der opstod en død periode i malkningen om natten, og så prøvede vi at sætte anlægget til at fodre ud klokken tre, og det hjalp faktisk, forklarer Karsten Højgaard.

Valget af fodringsanlæg faldt på et One2Feed anlæg fra AgroX, fordi det ifølge Morten og Karsten Højgaard var det anlæg, der virker mest enkelt i opbygningen.

- I princippet er det jo bare en almindelig vertikalblander på en skinne, siger Morten Højgaard.

Den første kost

Der er knyttet tre grovfodermagasiner til fodringsanlægget, to kraftfodersiloer samt muligheden for at tilsætte to slags mineraler og vand til foderet. For at holde budgettet var det nødvendigt at investere i to brugte grovfodermagasiner, mens det tredje er helt nyt. Det nye grovfodermagasin til One2Feed-anlægget er udstyret med et såkaldt walking

floor, der ifølge Hans Sriver fra AgroX mindsker omrøringen og dermed iltningen af ensilagen, fordi transporten kun sker vandret og samlet. Det sikrer ligeledes, at ensilagen kommer ud i den rækkefølge, det er læsset. Grovfodermagasiner fyldes én gang dagligt. Der fodres fem gange om dagen til de malkende køer og to gange til goldkøerne. Goldkøerne er placeret først i stalden efter foderlagret, og her blandes forskellige blandinger til de enkelte goldhold. Foderanlægget kan godt blande halmrige blandinger, og blanderen tømmes helt efter hver blanding. Ifølge Hans Sriver er anlægget hos Karsten og Morten Højgaard det første One2Feed foderanlæg, som kører med en kost til at feje foder ind. Via styreprogrammet til foderanlægget kan det vælges, om efterladt foder skal fejres ind før anlægget igen fodre ud. Kosten er ikke lavet til at feje store mængder foder ind, men fungerer fint på de rester, der kan ligge efter forrige fodringen med anlægget.

Styreprogrammet til foderanlægget er internetbaseret, hvilket betyder, at fodring også kan styres fra andre computere end netop den, der er i stalden.

Intet nykælverhold

I den gamle stald lå ydelsen på 8.750 kg EKM, og selvom ydelsen naturligvis stadig er

Bedriften

Karsten Højgaard købte bedriften i 1983 med 15 grisesøer og 23 malkekøer, som efterfølgende blev udvidet til 41 køer, da grisene kom væk. I 1987 blev besætningen udvidet til 80 køer - stadig i bindestald - og i 2003 blev der bygget løsdriftsstald med plads til 140 køer blandt andet ved at bruge en eksisterende lade og ensilagehus.

I år købte Morten Højgaard en ejendom på 100 hektar i nærheden, og både far og søn driver hver cirka 100 hektar i forbindelse med mælkeproduktionen. Der er ingen ansatte ud over far og søn.

Ydelsen lå i den gamle stald på 8.750 kg EKM, men der er en forventning om at den stiger.

Foderplan

2,96 kg rapskager

0,89 kg roepiller

9,76 kg tredje og fjerde slæt græs

23,59 kg majsensilage

præget af indflytningen og tilvænnningen til robotter, er Morten Højgaard ikke i tvivl om, at ydelsen vil stige i den nye stald. Celletallet hos køerne i den nye stald ligger mellem 200.000 og 180.000, hvilket er lavere end i den gamle stald. Det er dog ikke helt sammenligneligt, da mange af celletalskøerne ikke er kommet over i den nye stald.

Karsten og Morten Højgaard har valgt ikke at holdopdele stalden, og ideen med et nykælverhold tiltaler ikke rigtig Morten.

- Hvis man har alle nykælverne samlet om én robot, vil det tage utrolig lang tid at få de køer malket, som ikke selv går i robotten, fordi robotten i mange tilfælde skal vaske efter hver malkning - netop fordi køerne er nykælvede, og mange af behandlingerne også vil ske i dette hold, forklarer han.

Der er en mening med den uendelige række af kælvningsbokse i den nye stald til 240 køer. Når der engang skal udvides til 500 køer, er kælvningsboksene klar - også så kravene i "lov om hold af kvæg" er opfyldt.

Det automatiske fodringsanlæg er det første One2Feed-anlæg i Danmark, som kører med en kost til at feje foder ind.

Morten Højgaard var ikke i tvivl om, at der skulle robotter i den nye stald, og han synes, at automatisk fodring passer godt sammen med robotmalkning, samtidig med at det er tidsbesparende i hverdagen.

Derfor bliver nykælverne sendt direkte ind til holdet med malkende køer.

Fjernbetjente låger

Stalden er bygget med én ædeplads pr. ko, fri kotrafik omkring robotterne og ingen holdopdeling. Det faste, rillede betongulv i stalden havde Karsten og Morten Højgaard gerne set erstattet med spalter, men skraberne kører hver anden time, og indtil videre fungerer det udmærket.

Skraberne kører i linespil, og afløbskanalen er i midten af stalden, så gylletsunamierne

kan undgås. Derudover er der spalter i midtergangene og på opsamlingspladsen.

En anden detalje, som Karsten og Morten Højgaard er glade for, er de fjernstyrede låger ved staldens tværgange.

- De fjernstyrede låger gør det endnu nemmere at samle køer sammen til robotten. Vi tager bare fjernbetjeningen med, og så kan vi hurtigt lukke lågerne, efterhånden som vi driver køerne ned ad gangen, fortæller Karsten Højgaard.

Der er tænkt på fremtiden i stalden ved Mølstrup. Den er lavet, så der nemt kan bygges

en stald magen til - blot spejlvendt af den første - med tre, måske fire robotter mere. Robotterne kommer så til at ligge centralt placeret og samlet i mellem de to sengeafsnit. Hvornår udvidelse skal foregå er ikke fastlagt. Måske om fem til seks år. Måske om ti. Men til den tid er det formentlig også meningen, at Morten Højgaard skal overtage en del af bedriften, men præcist hvordan det skal gøres er heller ikke helt klarlagt.

Lige nu har de nok at se til i den nye stald, hvor håndværkerne er ved at få de sidste detaljer på plads.